Ulkoministeriö / Lähi-idän yksikkö

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle 6.2.2019

SUOMEN TUKI PALESTIINALAISHALLINNON OPETUSSEKTORILLE

Suomi on tukenut Palestiinalaishallinnon opetussektoria yli 20 vuoden ajan, yhteensä noin 27 miljoonalla eurolla. Yhteistyö on ollut pitkäjänteistä ja tuloksellista. Suomen opetussektorin tuki kohdentuu opetuksen laadun ja saavutettavuuden kehittämiseen, ja tähtää turvalliseen ja tasa-arvoiseen kouluun ja opetukseen. Suomen rahoitusta ei ole käytetty oppikirjatuotantoon.

Suomen tavoitteena on kahden valtion rauhanomainen ratkaisu palestiinalaisten ja Israelin konfliktiin. Suomi tukee palestiinalaisten valtionrakennusta poliittisesti ja kehitysyhteistyön avulla. Suomen Palestiinalaisaluetta koskeva kehityspoliittisen maaohjelman (2016) kaksi prioriteettia ovat opetussektori sekä haavoittuvilla alueilla asuvien (Gaza, Länsirannan C-alue ja Itä-Jerusalem) palestiinalaisten elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantaminen.

Suomella on ollut merkittävä rooli Palestiinalaisalueen opetussektorin kehittämisessä. Suomen tavoitteina on, että kaikki palestiinalaislapset saavat laadukasta opetusta ja että opettajankoulutusta sekä esiopetusta parannetaan. Opetuksen tukemme tavoite on tukea rauhaa ja lasten kasvatusta ja oikeuksia. Koulunkäynti antaa konfliktin keskellä eläville lapsille tulevaisuuden toivoa, tukea ja malleja ratkaista ongelmatilanteita ilman väkivaltaa.

Vuodesta 2010 lähtien Suomi on tukenut Palestiinalaishallinnon opetusministeriön monivuotisen kehitysstrategian toimeenpanoa yhteisrahoitusjärjestelyllä (*Joint Financing Arrangement, JFA*) Norjan, Irlannin ja Saksan kanssa. Yhteisrahoitusjärjestelyllä rahoitetaan kehityspoliittisen maaohjelman mukaisia aktiviteetteja Palestiinalaishallinnon opetusministeriön laatimiin ja yhteisrahoittajien hyväksymiin vuosisuunnitelmiin perustuen. Suomen tai muiden yhteisrahoittajien rahoitusta ei ole käytetty oppikirjatuotantoon tai opetussuunnitelman sisällön uudistamiseen.

Vuosina 2010-2016 JFA:n kautta on maksettu yhteensä 60 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus on ollut 12 miljoonaa euroa. Vuosille 2018-2020 Suomi on tehnyt 9 miljoonan euron sektoritukisopimuksen. Rahoitus suunnataan Palestiinalaishallinnon opetusministeriön kehitysbudjettiin ja keskeisten opetuksen laatua, saavutettavuutta ja tasa-arvoa parantavien uudistusprosessien toimeenpanoon. Rahoitus on kohdistunut esimerkiksi koulujen rakentamiseen ja remontointiin, opettajien ja rehtoreiden täydennyskoulutukseen, esiopetus- ja erityisopetusluokkien varusteluun sekä oppilaiden aktiviteetteihin ja suojeluun. Gazassa on yhteisrahoittajien tuella kunnostettu vuoden 2014 sodan jälkeen 114 koulua.

Suomi on toiminut tammikuusta 2017 alkaen Palestiinalaishallinnon opetussektorin rinnakkaispuheenjohtajana yhdessä opetusministeriön kanssa. Rinnakkaispuheenjohtajuus on Suomelle merkittävä vaikuttamismahdollisuus. Suomi toimii myös opetussektorin varhaiskasvatukseen keskittyvän työryhmän rinnakkaispuheenjohtajana. Suomelle tärkeää on erityisesti inklusiivisen opetuksen kehittäminen.

Yhteistyö Suomen ja Palestiinalaishallinnon opetusministeriön välillä on ollut pitkäjänteistä ja molemmat osapuolet ovat siihen vahvasti sitoutuneita. Suomen ja muiden avunantajien yhteistyön tuloksena opetusministeriöstä on tullut ammatillisesti vahva ja vastuuvelvollinen. Palestiinalaisten lukutaitoprosentti on korkea (96%) ja molemmat sukupuolet osallistuvat

tasapuolisesti opetukseen. Esiopetukseen osallistuu tätä nykyä noin puolet lapsista. Avunantajien tuki on merkittävässä asemassa opetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisessä ja oppimisolosuhteitten parantamisessa.

Palestiinan opetusjärjestelmää kohtaan on esitetty syytöksiä vihapuheesta. Syytökset ovat nousseet jälleen esille uuden opetussuunnitelman kehitystyön myötä. Palestiinan aiempi opetussuunnitelma (mukaan lukien oppimateriaalit) on yksi maailman tutkituimmista eikä siinä ole todettu systemaattista vihapuhetta. Miehitys, konflikti ja niiden realiteetit kuitenkin heijastuvat oppimateriaaliin, toisen osapuolen näkökulma puuttuu ja materiaali on usein hyvin kansallismielistä. Näin on tutkimuksien mukaan molempien osapuolten, Palestiinan ja Israelin, oppimateriaaleissa.

Vaikka Suomi ei ole rahoittanut oppimateriaaleja, se on aktiivisesti ajanut viimeaikaisten syytösten selvittämistä riippumattoman arvioinnin kautta. Suomi on ottanut kysymyksen esille palestiinalaisviranomaisten kanssa kahdenvälisesti ministeritapaamisissa sekä avunantajien yhteisissä kokouksissa (Irlanti, Norja, Saksa, Suomi) ja keskusteluissa opetusministeriön kanssa. Palestiinalaishallinto on toivottanut ulkopuoliset arvioitsijat tervetulleiksi tutustumaan kouluihin ja arvioimaan uutta opetussuunnitelmaa. Uuden opetussuunnitelman oppikirjat ovat julkisesti ja vapaasti saatavilla internetissä. Opetussuunnitelman kehittäminen jatkuu edelleen.

Suomi antaa lisäksi vuosittain 4,5 miljoonaa euroa yleistukea YK:n palestiinalaispakolaisjärjestö UNRWA:lle, joka muun muassa tarjoaa perusopetusta ja terveydenhuoltoa palestiinalaispakolaisille Gazassa, Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem, Jordaniassa, Libanonissa ja Syyriassa. Lisäksi Suomi tuki väkivallatonta kasvuympäristöä ja opetusministeriön kykyä suojella opetusta sekä lasten turvallista kouluun pääsyä juuri päättyneen UNICEF:n hankkeen kautta vuosina 2016-2018 (yhteensä miljoona euroa). Hanke pyrki vahvistamaan väkivallatonta kasvu- ja oppimisympäristöä esikoulusta lukioon sekä edistämään lasten ja opetuksen suojelua.